

מתורת רבינו ראש הישיבה הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א

מתוך שיעורו השבועי בישיבת ארחות תורה • פרשת בראשית - עת מלחמה תשפ"ד

בשני, אבל יקוו המים מתחת השמים הרי זה שייך לתחתונים שהם ביום שלישי. מאחי הגי"ר אליהו.

לכם יהיה לאכלה (א' כ"ט)

פירש רש"י השוה להם וכו' ולא הרשה לאדם ולאשתו להמית בריה ולאכול בשר וכו', בתוס' בסנהדרין (דף טו:) כתבו דמה שנאסר להם בשר היינו להרוג ולהמית, אבל מתה מאליה מותר לאוכלה, [ועי'פ זה מיישבים תוס' הא דנאסר לאדם הראשון אבר מן החי, והא בלאו הכי אסור להם בשר, דנפק"מ במתה מאליה, דאין אסור בשר ומי"מ אסור משום אבר מן החי].

ויש לעיין האם האיסור הוא להמית בהמה, או שהאיסור הוא לאכול בהמה שהמיתוה, והנה בסנהדרין (דף טו:) פריך [אהא דאמרינן דהיה אסור להם בשר], והא כתיב ורדו בדגת הים, ומשני למלאכה, ופריך דגים בני מלאכה נינהו, ומשני אין כמו הנהיג בעיזא ושיבוטא, ולכאוי קשה אמאי לא משני בפשיטות דרדו בדגת הים לעור ולעצמות, שמותר להורגם בשביל העור והעצמות [לעשות מהם כלים וכדו'], ומוכח דהאיסור הוא להמית, וא"כ גם להמית שלא לצורך אכילה אסור, אלא דלפי זה צ"ב היאך למך היה צד חיות כמבואר בתנחומא, הא גם אם נימא דצדס לעורס, הא נתבאר דגם זה אסור וצ"ע, ועי' בערוך לנר בסנהדרין (שם) מה שכתב בזה.

בגמ' סנהדרין (שם) פריך אהא דאמרינן דנאסר להם בשר, מהא דתניא דאדם הראשון היה מיסב בגן עדן והיו מלאכי השרת צולין לו בשר וכו' הציץ בו נחש ונתקנא בו, והקשה המהרשי"א דלדברי התוס' מאי פריך נימא דאיירי במתה מאליה, וביאר בחנוכת התורה דהנה הגמ' הביאה סיפא דברייתא דהציץ בו נחש, אף שלכאוי אין זה שייך לעיקר הקושיא, והיינו לומר דבהכרח שהיה קודם שאכל מעץ הדעת, ואז עדיין לא נקנסה מיתה אף על בעלי חיים, וא"כ בהכרח שלא איירי בבשר בהמה שמתה מאליה, ושפיר פריך היאך הותר לו.

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם (ב' א')

איתא בשבת (דף ק"ט:) כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו, שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו וסר עונך וחטאתך תכפר ע"כ, משמע שאומרים לו כן כיון שעיי אמירת ויכולו מתכפר לו חטא, וצ"ע באיזה חטא איירי, וכתב בשלטי גיבורים (שבת דף מד: מדפ"ה"ר) דכיון שאמירת ויכולו הוא עדות על שמים וארץ, ואם לא מעיד עובר על "ואם לא יגיד ונשא עונו", וזה מתכפר לו באמירת ויכולו.

ובדבריו מבואר להדיא שאמירת ויכולו הוי עדות, וכן נראה במפרשים [עיין במג"א ובביאור הגר"א (סי' רס"ח סעי' ז') שדנו אם אפשר לומר בזה אחר זה, וכתבו דתלוי בפלוגתא דרבנן ורבי נתן בעדות (סנהדרין דף לו), מבואר דהוא ממש עדות, אמנם ידוע שהחזו"א (או"ח סי' ל"ח סק"י) נקט שאינו עדות גמורה, וכתב שם שאין ראוי לקצר בתפילה בשביל אמירת ויכולו בציבור, [עיי"ש שתמה על הביאור הלכה (סי' רס"ח סעי' ז') שכתב לקצר], וכן כתב שאין להדר אחר שנים דיש לחוש דמחזי כמעמיד עדים על מעשה בראשית. והנה בט"ז מבואר דהוא דין עדות מחודש שהוא בפני עשרה כדן ונקדשתי בתוך בני ישראל ובחיד אין אומרים אלא כקורא בתורה [ומה שכי בטור אומרים אותו בחיד הוא ט"ס וצ"ל ביחד] עיי"ש (סי' רס"ח סק"ה) ובגמ' שבת ק"ט: איתא אפי' יחיד המתפלל בעיי"ש צ"ל ויכלו כ' הפמ"ג (סק"ה) דלטה"ז צ"ל דהכונה לויכלו שבתוך התפילה. ולפי"ז נראה דמה שכי הטור וי"א שנהגו לומר אותו בקול רם ומעומד הוא טעם נוסף לטעם הראשון שהטעם שאומרים אחר התפילה משום יו"ט שחל בשבת דאז אין אומרים בתפלה. ולפי ה"א הרי עיקר התקנה הוא אחר התפילה משום עדות, ורק דתיקנו גם בתוך התפלה כמבואר בגמ' דאפי' יחיד המתפלל.

בראשית ברא אלקים (א' א')

פירש רש"י דאין לפרש שבא להורות סדר הבריאה, והיינו שבתחילה ברא אלקים את השמים ואת הארץ, חדא דא"כ היה לו לומר בראשונה, ועוד דהרי המים היו קודם לשמים וארץ, ועל כרחק צ"ל דהכוונה היא דבראשית בריאת שמים וארץ והארץ היתה וגו' ויאמר אלקים וגו', או כמו שדרשו חז"ל בשביל התורה וכו'.

והרמב"ן פירש דבאמת בתחילה נבראו השמים והארץ, והם יסוד הבריאה, ובהם נכלל כל הבריאה, וגם התהו ובהו והחשך והמים הכל נכלל בבריאת שמים וארץ עיי"ש.

ועי"פ זה יש לבאר מה שכתב רש"י (להלן ב' ז') דאדם הראשון נברא מן העליונים והתחתונים, לפי שביום ראשון נבראו שמים וארץ, בשני ברא רקיע לעליונים, בשלישי יבשה לתחתונים, ברביעי מאורות לעליונים, בחמישי ישרצו המים לתחתונים, הוזקק בשי לבראות בו מעליונים ותחתונים, והביאור בזה לפי דברי הרמב"ן דכל הבריאה נכלל בבריאת שמים וארץ, ולכך צריכים להיות בשוה. [ובדברי רש"י הנ"ל הוסיף אחי הגר"א שליט"א לבאר מה שכתב רש"י (א' ז') דמלאכת המים התחילה בשני ונגמרה בשלישי, ד"ל הטעם בזה משום שבריאת המים היא לעליונים ולתחתונים, ולכן המים העליונים נבראו בשני, והמים התחתונים בשלישי].

עוד הביא הרמב"ן בשם המדרש (ב"ר א' ד') וז"ל "יאמרו בזכות ג' דברים נברא העולם, בזכות חלה, בזכות מעשרות ובזכות ביכורים, אין ראשית אלא חלה שנאמר ראשית עריסותיכם, ואין ראשית אלא מעשרות שנאמר ראשית דגנך, ואין ראשית אלא ביכורים שנאמר ראשית ביכורי אדמתך" עכ"ל, מבואר שיש ג' מצוות שהם תכלית הבריאה, חלה, מעשרות וביכורים, וביאר באלשיך (פרשת כי תבא) הטעם דחשיבות מצות ביכורים משום גודל הכרת הטוב להקב"ה, דהקב"ה מספק לאדם את כל צרכיו, והאדם מכיר טובה ומביא לפניו ביכורים, ולמדנו מכאן גודל הענין של הכרת הטוב דהוא תכלית הבריאה.

ובטעמא דקרא הקשה אמאי לא נזכר גם כן ראשית הגז, ותירץ דברמב"ם (פ"י מביכורים הל"ד) מבואר שמצות ראשית הגז היא כדי שיהיו בגדים לכהנים, ובשעת הבריאה עדיין לא הוצרכו לבגדים עד לאחר חטאו של אדם הראשון.

יהי רקיע (א' ו')

פירש רש"י שאע"פ שהשמים והארץ נבראו ביום הראשון, נתחזק הרקיע וקרב בשני מגערת הקב"ה בו וכו'. ויש ללמוד מכאן ע"ד המוסר שכשאדם היה ברפיון ומתחזק מחמת יראת ה', הרי הוא כבריאה חדשה, לעומת מצבו הקודם.

ועי"פ זה פירשו על דרך הדרוש הטעם שנקרא יראת "שמים", דכמו שהשמים אע"פ שנבראו כבר קודם לכן, מ"מ בזמן שנתחזקו נחשב לבריאה חדשה, כך האדם שמתחזק ביראת שמים נהיה בריאה חדשה.

מעל לרקיע (א' ז')

פרש"י ומפני מה לא נאמר כי טוב ביום שני לפי שלא היה נגמר מלאכת המים עד יום השלישי והרי התחיל בה בשני וכו' ובשלישי שנגמרה מלאכת המים והתחיל וגמר מלאכה אחרת ככל בה כי טוב ע"כ. והטעם שלא נגמרה בשני י"ל על פי מה שפרש"י לקמן ב - ז שהאדם נברא גוף מן התחתונים ונשמה מן העליונים לפי שביום ראשון נבראו שמים וארץ בשני רקיע לעליונים בשלישי תראה היבשה לתחתונים וכו' הוזקק ביום שני לבראות בו מעליונים ותחתונים ואם לא יש קנאה במעשה בראשית, והנה המים של הרקיע שייכין לעליונים ולכך נבראו

ועי' עוד בפמ"ג דלהט"ו אי"כ לעמוד בויכלו שבקידוש אלא אם כן יש עשרה. אמנם במג"א ובגר"א משמע דדינו ככל עדות בשנים, ומבהגר"א נראה קצת דבאמת גם כשאומרו ביחיד אחר התפלה יש בזה עדות שמצטרף לאחרים שאומרים כל אחד במקומו ורק לכתחילה יש מעלה שיאמרו בבת אחת כמו בעדות אליבא כחד מ"ד, ולהטעם הראשון בטור שאומרים אחר התפלה משום יו"ט שחל בשבת צ"ל דמה דאיתא בגמ' אפי' ביחיד היינו אפי' מתפלל ביחיד, דלא מיבעיא כשמתפלל בצבור דמצטרף אמירתו לאמירת הצבור. אלא אף כשמתפלל ביחיד הי"ו מצטרף למה שאחרים אומרים.

ויכל אלקים ביום השביעי (ב. ב.)

פירש רש"י מה היה חסר העולם מנוחה באה שבת באה מנוחה כלתה ונגמרה המלאכה. הגר"ז אמר שבשבת יש ב' דברים, מנוחה, ואיסור מלאכה, וביאר מה שאומרים בתפילה "ולא נתנו ה' אלוהינו לגויי הארצות", דקאי על האיסורי מלאכה, "וגם במנוחתו לא ישכנו ערלים" קאי על המנוחה.

ויברך אלקים את יום השביעי (ב. ג.)

איתא במדרש (בראשית רבה י"א. ב.) ברכו באור פניו של אדם, וקדשו באור פניו של אדם, לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמו שהוא דומה בשבת. ועיין בבעל הטורים (ריש ויקהל) כתיב לעיל כי קרן עור פניו וסמך לו פרשת שבת, לומר שאינו דומה קירון פנים של שבת לשאר ימים, [ועי' להלן ריש פרשת ויקהל].

כי לא המטיר (ב. ה.)

פירש רש"י ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו וצמחו האילנות והדשאים ע"כ. מבואר שהמטר תחילת בריאתו ע"י תפילת האדם, ובזה מבואר מה שכתוב (דברים י"א. י"ז) "וחרה אף ה' בכס ועצר את השמים ולא יהיה מטר", דכיון שהמטר בא ע"י האדם, לכך כשנתקל האדם לא יהיה מטר.

ועפ"ז באר הגר"ז הגמ' בריש תענית מנא לן דירידת גשמים בתפלה דכתיב ולעבדו בכל לבבכם זו עבודה שבלב וכתיב בתריה ונתתי מטר ארצכם, ולכאוי' תמוה דהרי לכל צרה מהני תפלה ומאי קאמר מנ"ל שבתפלה, אלא הביאור כנ"ל דבגשמים נאמר שעיקרן באין ע"י תפלה.

לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו (ב. י"ח)

פירש רש"י זכה עזר לא זכה כנגדו, וצ"ב בשלמא זכה עזר הרי זה שייך ללא טוב היות האדם לבדו, אבל לא זכה כנגדו, לכאוי' אין זה שייך דוקא לאשה, דהרי יש הרבה עונשין למי שלא זכה, ובפשטות מדה היא שכשנותנין לאדם דבר טוב לעבוד את ה', והוא אינו משתמש בו לטוב, הרי זה נהפך עליו לרע.

ואפשר לומר באופן אחר, דהנה רש"י פירש לא טוב היות האדם לבדו, שלא יאמרו שתי רשויות הן, הקב"ה יחיד בעליונים וכי' וזה בתחתונים, וא"כ אפשר לומר דיש שני דרכים להראות שאינו יחיד, אם זכה הרי ע"י זה שהוא צריך לעזר הוא מוכיח שאינו יחיד, ואם לא זכה הרי ההוכחה היא ממה שעומדת כנגדו ואינו יכול לה.

ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה (ג. ו.)

הנה בניצ"ב כתב דהטעם דבת נעשית בת דעה בת י"ב שנה ואיש נעשה בן דעת בן י"ג, כיון שהאשה אכלה מעץ הדעת קודם לאיש, וצ"ב דבקרא לא נתפרש שאכלה קודם, וגם אם אכלה קודם הרי זה ברעאחד ולא בשנה, ואפשר לומר דאיתא בסנהדרין (דף לה.) אמר ר"י שתיים עשרה שעות הוה וכו' חמישית עמד על רגליו וכו', שביעית נזדווגה לו חוה, נמצא שהיתה קטנה ממנו בשתי שעות, וא"כ אף שאכלו בבת אחת מ"מ הרי חוה היתה יותר קטנה, וביום הראשון כל שעה היה כמו זמן רב, ומשום הכי בת נעשית בת דעת שנה קודם לבן.

עלה תאנה (ג. ז.)

פירש רש"י הוא העץ שאכל ממנו. ובסנהדרין (דף עז) איתא דיש אומרים שהוא חיטה, וי"א שהוא גפן, וכן איכא מ"ד שהוא

תאנה, ובני הרב שמעון שליט"א אמר שגפן תאנה וחטה הוא בגימטריא "תורה" [שהיא עץ הדעת].

ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירומים הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת וישמעו את קול ה' אלקים מתהלך

בגן לרוח היום ויתחבא האדם ואשתו וגו' (ג. ז. ח.)

הגר"ז מבאר דאחר שנפקחו עיני שניהם שמו להם חגורות לכסות את הערוה, אמנם אח"כ כשהקב"ה התהלך בגן היו צריכים לכסות את כל גופם, כעומד לפני המלך [כמבואר בברכות (דף כה.)], לכך התחבאו.

ועפר תאכל כל ימי חיך (ג. י"ד)

בגמ' ערכין טו: ואמר ריש לקיש מאי דכתיב אם ישוך הנחש בלא לחש ואין יתרון לבעל הלשון, לעת"ל מתקבצות כל החיות אצל נחש וכו' אתה מה הנאה יש עלין אומר להם וכי מה יתרון לבעל הלשון, ומאמר זה צ"ב, ונראה דאף דהנחש כשאוכל אין לו אלא טעם עפר מ"מ תאות אכילה יש לו כמו לכל בע"ח, וכמבואר בגמ' שבת ק"י האי איתתא דעייל בה חיויא ליתי בשרא שמנה ולישדי אגומרי וכו' ופרש"י כי היכי דניסלק ריחא, וכן בע"ז גבי חמרא דפש ברובא ההוא חויה שקל מיא וכו', וכן מבואר בגמ' דאחמרא חייא מסר נפשית, וזהו מה שענה הנחש דאף דברים שאין בהם תועלת מ"מ היצה"ר מתאוה להם, וכמו בלשה"ר הרי כאשר מדבר לשה"ר אין בזה שום תועלת ומ"מ התאוה לדבר לשה"ר היא גדולה מאד.

הרבה ארבה עצבונך והרנך (ג. ט"ז)

פרש"י עצבונך צער גידול בנים, הרנך צער העיבור תלדי בנים צער לידה. ובמהרש"א עירובין ק: ק' דלפי הסדר הרי צריך להיות קודם צער לידה ואח"כ צער גידול בנים. ובאר הגר"ז דבגמ' סנהדרין לח מבואר דהמעשה דעץ הדעת היה אחר לידת קין והבל, וא"כ כבר שייך אצלה צער גידול בנים מעכשיו, והעיבור והלידה רק לעתיד.

ולאדם אמר וגו' ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה וקוץ ודרדר תצמיח לך וגו' עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב (ג. י"ז י"ט)

מובא מהגר"א דאל עפר תשוב אין זה קללה, אלא לאחר האכילה מעץ הדעת הרי זהו מצד המציאות המחוייבת שישוּב אל העפר, והוכיח כן דאם היה קללה היאך נמלטו מזה חנוך ואליהו, וכן כתב לעיל על הפסוק כי ביום אכלך ממנו מות תמות (ב. י"ז), דאין זה מצד העונש אלא מצד המציאות, דאל"כ היה צריך להזכיר זאת כאן בקלות שימות, ולא הזכיר זאת להדיא, (חומש הגר"א).

ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנכי (ד. ט.)

בטעמא דקרא כתב דמכאן מוכח הדין דכל לא ידענא פשיעותא היא (ב"מ דף לה.), דמשמע דאם היה שומר אחיו הרי שפיר היתה תביעה עליו אי הבל אחיך, והעירו דלכאוי' אין זה דמיון, דכאן שאמר איני יודע היכן הוא הרי פשיטא דהוה פשיעה, [דשמא הוא במקום שאינו שמור], אבל בשומר איירי אף בידוע שהניח באיזה מקום שמור, ומצד עצם השמירה אין פשיעה, ורק עתה אינו זוכר היכן הניחו, ולדין זה ליכא ראייה מהכא דחשיב פשיעה.

הן גרשת אותי וגו' (ד. י"ד)

באר הגר"ז בזה דשני עונשים נאמר לקמן אחד שיהיה נע ונד ואחר שהקב"ה יסתיר פניו ממנו, וזה שאמר קין דכיון דהקב"ה מסתיר פניו הרי כל מוצאו ירהגוה וע"ז אמר לו הקב"ה שישים לו אות.

בן חמש מאות שנה (ה. ל"ב)

פירש רש"י אמר רב יודן מ"ט כל הדורות הולידו למאה שנה וזה הוליד לחמש מאות, אמר הקב"ה אם רשעים הם יאבדו במים ורע לצדיק זה, ואם צדיקים הם אטריח עליו לעשות תיבות הרבה, לכך כבש מעיינו ולא הוליד עד שיהיה בן ת"ק שנה ע"כ. והעירו למה לא סגי בתיבה אחת לכולם, ועוד מדוע אמר אטריח עליו הא כל אחד צריך לבנות לעצמו, וצ"ע.

עת מלחמה! משא חיזוק מיוחד על חובתינו בעת הזו

מרבנינו ראש הישיבה שליט"א שנמסר בהיכל הישיבה הקד'

יום רביעי כ"ו תשרי תשפ"ד

"שמחתי" באומרים לי בית ה' נלך, צריך לבוא לבית ה' "בשמחה", מתחילים את הזמן. אמנם הסיבה שהתחילו את הזמן, לא כ"כ שמחה, אבל אחרי שמתחילים, צריך לבוא "בשמחה" שאפשר לשבת ביחד ללמוד, להתפלל ביחד, "להתחזק", זה שמחה, המהרש"א אומר ע"ז נאמר שמחתי באומרים לי, בית ה' נלך.

ידוע מה שמרן הרב מבריסק זצוק"ל היה אומר, הוא אמר את זה בוילנא כשהיה שם בזמן המלחמה, והיו שם קשיים גדולים, הוא אמר, כתוב בפסוק אצל יעקב "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים" ותוכל, ואומר רש"י עם "עשו ולבן".

שואל הרב מבריסק הוא עוד לא פגש את עשו, וכבר הוא אומר שרית עם אלוקים ואנשים ותוכל?

ואמר הבריסקער רב [לבנים שלו], המלחמה היא לא פה, המלחמה היא מלחמה "רוחנית", ואם הוא ניצח את השר של עשו, אז המלחמה כבר הוכרעה.

הגרמ"ד סולוביציק מביא את זה בספר, וכתוב שם בלשון כזה, כן הוא בכל צרה שבא אלינו, שיש לנו לעשות כל חובתנו בעניני "שמים", ואם כלפי שמיא נהיה בסדר, אין לנו עוד מה לירא ולדאוג ממה שקורה כאן.

ובמקום אחר כותב הגרמ"ד סולוביציק שזה "הסיר ממנו דאגה", ברגע שהוא הכניס לעצמו את הדבר הזה.

וזה נוגע לנו כעת, לדעת "שהמלחמה היא פה" המלחמה לא בצפון ולא בדרום, רק כאן בארצות תורה, "כאן המלחמה", אם אנחנו נתחזק, אנחנו לומדים, אז "המלחמה מוכרעת", אם ח"ו מירושלים, צריך הרבה רחמים.

שמעתי מאחי הג"ר אליהו שהביא עוד מקור לדבר הזה. כתוב בגמרא בברכות שמי שרואה את האבן שישב עליה משה, מברך ברוך שעשה לנו ניסים במקום הזה.

האבן לא היתה במקום שנלחמו, שהרי האבן היתה בראש הגבעה, והם נלחמו "למטה", אז מדוע הוא אומר שעשה ניסים לאבותינו "במקום הזה".

התשובה היא, המקום של הנס, זה "במקום שמשוה התפלל", שמה היה הניצחון! אח"כ זה כבר תוצאה, הניצחון זה איפה שלומדים, איפה שמתפללים.

ועיקר החיזוק זה "בתורה", כתוב במדרש רבה באיכה, תני ר' שמעון בן יוחאי אם ראית עיירות נתלשות ממקומן בארץ ישראל, דע שלא החזיקו בשכר סופרים ובשכר משנים, שנאמר על מה אבדה הארץ, ויאמר ה' על עזבם את תורתם.

ומביא המדרש שרבי שלח את רב אסי ורב אמי שיתקנו את הקרייתא, את הערים בארץ ישראל, והם הגיעו ליישובים, ושאלו איפה הם "הנטורי קרתא" שומרי העיר, הביאו להם את קציני הבטחון, ריש מטרתא וסנטרא [קציני הבטחון], אמרו להם אילין נטורי קרתא, אילין "חרובי קרתא". שאלו מי הם הנטורי קרתא? אלו סופרים ומשנים, שהם הוגים ומשנים ומשמרין את התורה ביום ובלילה, "הם השומרי העיר".

למה הם נקראים "חרובי קרתא", אלה ששומרים בפועל? המתנות כהונה אומר שם שהם עסוקים בהבלי העולם ובבנינו, הם עסוקים בעולם הזה, הם לא השומרים.

ויש שם עוד פירוש למה הם נקראים חרובי קרתא, כי "סומכים עליהם", סומכים עליהם שיש עשו והם ילחמו, וזה "חורבן", זה חרובי קרתא! זה שסומכים עליהם, זה חרובי קרתא. אינני יודע אם הם אשמים בזה, אבל זה המציאות, שזה גורם לחרובי קרתא.

נטורי קרתא זה אלה "שיושבים ולומדים".

ואחרי זה מובא כמה דברים במדרש, וצבא תנתן על התמיד בפשע אין צבא אלא מלכיות, שנאמר יפקוד ה' על צבא מרום, התמיד אלו ישראל דכתיב והגית בו יומם ולילה, בפשע בפשעה של תורה וכו', כל זמן שישראל משליכין דברי תורה לארץ, המלכות גוזרת ומצלחת.

מדוע קורים להם תמיד, ישראל נקראים כאן "תמיד", מה שלא מצינו בשום מקום שישראל נקראים תמיד, רק כאן כתוב שישראל נקראים תמיד. אך הביאור תמיד, כיון שהם "יומם ולילה יושבים ולומדים", והתמיד הוא השמירה על ישראל.

נמצא שעיקר "התפקיד שלנו עכשיו" זה "לשבת וללמוד בהתמדה", ולהתחזק! אלו נטורי קרתא, "פה המלחמה ופה השמירה", אם אנחנו נשב ונלמד פה, אז "המלחמה מוכרעת בכל מקום שהוא", המרחקים זה לא מה שקובע, המלחמה היא "למעלה" כמו שאומר הבריסקער רב - "ברוחניות".

וכל אחד צריך לדעת, לא צריך לזלזל בכל חיזוק, "בכל רגע" של תורה.

הגמרא אומרת בקידושין, לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, אחרי זה הגמרא אומרת ר' אלעזר ב"ר שמעון אומר לפי שהעולם נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת "אשריו" שהכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, עבירה אחת, אוי לו שהכריע את עצמו ואת העולם לכף חובה.

בפשוטו הגמרא קשה מאד, למה שהאדם יחשוב שהעולם בדיוק חצי חצי, ומצוה אחת שלו תכריע את כל העולם, זה סיכוי "אחד לכמה מליארדים", שבדיוק העולם חצי חצי, והוא עכשיו יכריע.

יתכן שהכונה כאן כך, כתוב בגמרא בבבא קמא חמשה שישבו על ספסל אחד, ואח"כ בא אחד וישב ונשבר, [באופן שהם לא יכולים לקום], אז הוא חייב על הכל למה הוא רק אחד? כיון שעכשיו שבר את הספסל.

הגמ' מבארת לנו מה הוא כוח של מצוה, לו יצויר שהעולם היה עומד על חצי חצי, ואדם אחד עם מצוה אחת עם חיזוק קטן, עוד "דקה" של גמרא, יכול להכריע את "כל העולם כולו", אז זה לא נפק"מ אם העולם נמצא בכזה מצב או לא, אבל "הכח של המצוה לא משתנה",

זאת אומרת שאדם יש לו "כח עצום" של מצוה, שהוא יכול בכוח הזה "להכריע את כל העולם", אי אפשר לתאר את הכוח, וגם לצד השני ח"ו. ממילא זה התפקיד "להתחזק להיות בבית מדרש".

כתוב במשך חכמה, בפרשת בשלח דאעפ"י שנתבעין על עבירות של ע"ז גילוי עריות וכיו"ב יותר מאשר מחלוקת ולשה"ר וגזל שאפי' אין מלקות עליהם מ"מ זה רק ביחיד אבל בציבור נתבעין על השחתת המדות כמו לשה"ר וכיו"ב יותר מאשר עבירות חמורות, ולכן המרגלים שהיה על לשון הרע לא נמחל להם אף שעל חטא העגל נמחל. ובבית שני שהיה שנאת חנם מבואר שהיה יותר מעבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים שהיה בבית ראשון, כי במדות התביעה על הציבור יותר מאשר על היחיד.

ממילא צריך להתחזק, דבר ראשון, "להיות בבית מדרש לשבת וללמוד", מקווים שח"ו לא יהיה הפרעות, אבל אם יש איזה משהו, צריך להיות או בביהמ"ד או בפנימיה, לא להסתובב! זה סכנת נפשות לא להסתובב פשוט סכנה, כשיש איזה אזעקה או משהו "בבית מדרש זה מוחזק", ככה "מוחזק כאן בכל העיר", שעוד סומכים על מרן שר התורה רבי חיים זצוק"ל שנשארים במקום ולא מפסיקים באמצע הלימוד, אבל להסתובב בחוץ זה "סכנה", לא על הגג ולא בחוץ, רק להיות איפה שצריך.

דבר שני, היצר של "הסקרנות" עכשיו גבוה מאד, מן הראוי היה שכל אחד יקבל ע"ע "לא לשמוע את החדשות" מה שנעשה, זה גם חיזוק וגם לבריאות הגוף והנפש, זה מכלה את הבן אדם.

אם בחורים מרגישים שקשה להם לעמוד בזה, אז אולי שיעשו בינם לבין עצמם קבלה בענין זה "כמה ביחד יתאגדו", אפי' לכמה ימים זה גם חשוב, זה גם חיזוק בתורה, וזה גם בריא יותר.

וגם כמו שאמרנו בציבור כמה שאפשר להתחזק בלשון הרע, במדות, הדברים האלה זה דברים שתמיד צריכים חיזוק, וזה "זכויות" בימים אלו, החיוב שלנו עכשיו זה "להרבות בזכויות" עשה מצוה אחת יכול להכריע עולם שלם.

הקב"ה יעזור התחילו את הזמן שנוכל להמשיך אותו "בלי הפרעות" עם חיזוק בתורה, וכמו שאמר הגרמ"ד סולוביציק בשם אביו זצוק"ל, שלא צריך לדאוג ולא צריך לפחד, צריך רק לדעת "שאנחנו בסדר", אם אנחנו בסדר, אז בעזרה"ת נוכל לשבת "בהשקט ובשלחה" על התורה ועל העבודה, בלי שום הפרעות.

לע"נ רבינו מרן פוסק הדור

הגאון רבי שמריהו יוסף ניסים בן הג"ר נחום מאיר קרליץ זצוק"ל

נלב"ע כ"ג תשרי תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ הגאון רבי בצלאל אדלשטיין זצוק"ל

בן רבינו מרן ראש הישיבה הגאון רבי ירחמיאל גרשון אדלשטיין זצוק"ל

נלב"ע ט"ז תשרי תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.